

კავკასიის უნივერსიტეტი
CAUCASUS UNIVERSITY

**ახალი ეპოქის დასაწყისი –
საქართველოს დემოკრატიული
რესპუბლიკა
(1918-1921)**

**BEGINNING OF A NEW ERA –
THE DEMOCRATIC REPUBLIC OF
GEORGIA (1918-1921)**

საერთაშორისო სამეცნიერო კონფერენცია მიძღვნილი საქართველოს
დემოკრატიული რესპუბლიკის დაარსების 100 წლისთავისადმი

The International Scientific Conference is held to commemorate the 100th
anniversary of establishment of the Democratic Republic of Georgia

პრომეზის კრებული
PROCEEDINGS

1-2 ივნისი, 2018
June 1-2, 2018

თენგიზ ვერულავა
მედიცინის აკადემიური დოქტორი, ილიას სახელმწიფო უნივერსიტეტის
პროფესორი
ჯანდაცვის პოლიტიკისა და დაზღვევის ინსტიტუტის დირექტორი
ჩაფიძის გადაუღებელი კარდიოლოგიის ცენტრის უწყვეტი განათლების
სკოლის დირექტორი

ჯანდაცვის სისტემა **საქართველოს დამოუკიდებლობის პერიოდში (1918–1921)**

მიმდინარე წლის 26 მაისს შესრულდა საქართველოს სახელმწიფოებრიობის აღდგენის 100 წლისთავი. 1918 წლის 26 მაისით დაიწყო თვისობრივად ახალი ეტაპი საქართველოს სახელმწიფოებრივ აღმშენებლობაში. დაიბადა XX საუკუნის ევროპული ტიპის, ახალი, საპარლამენტო დემოკრატიული სახელმწიფო.

არსებობის ხანმოკლე პერიოდის განმავლობაში ქვეყნის მთავრობამ შეძლო მთელი რიგი მნიშვნელოვანი ღონისძიებების გატარება: განახორციელა სასამართლო რეფორმა, ჩამოაყალიბა ადგილობრივი მართვის ორგანოები, პროფესიული კავშირები, მიიღო რესპუბლიკის კონსტიტუცია.

1918-1921 წლებში, საქართველოს დამოუკიდებლობის მოკლე პერიოდის უმთავრეს მოვლენას წარმოადგენდა უნივერსიტეტის დაარსება. 1918 წლის 26 იანვარს (ძველი სტილით) დავით აღმაშენებლის ხსოვნის დღეს, 13 საათსა და 20 წუთზე გაიხსნა თბილისის უნივერსიტეტი. ეს იყო პირველი ეროვნული უნივერსიტეტი არა მარტო საქართველოში, არამედ მთელ კავკასიაში. უნივერსიტეტის დაარსებაში დიდი ივანე ჯავახიშვილის წვლილი. პროფესორთა საბჭომ უნივერსიტეტის პირველ რექტორად აირჩია პეტრე მელიქიშვილი.

სამედიცინო განათლება

1918 წლის 27 თებერვალს უნივერსიტეტის პროფესორთა საბჭოს სხდომაზე გადაწყდა სამკურნალო ფაკულტეტის შექმნა. იმავე წლის 17 ივნისს პროფესორთა საბჭოს სხდომამ, რომელსაც ესწრებოდა „ქართველ ექიმთა და ბუნებისმეტყველთა საზოგადოების“ თავმჯდომარე სპირიდონ ვირსალაძე, მიიღო გადაწყვეტილება, რომ სექტემბრის თვეში გახსნილიყო საბუნებისმეტყველო-სამათემატიკო და სამედიცინო გაერთიანებული ფაკულტეტი. პროფესორთა საბჭო აღნიშნავდა: „სამკურნალო ფაკულტეტი აუცილებელია უნივერსიტეტისათვის, ამ ფაკულტეტზე ჩვენი ხალხის შვილების ლტოლვა ყოველთვის ძლიერი იყო. მისი შექმნა ნიშნავს დიდ გამარჯვებას ამ საქმისა“. გაერთიანებული ფაკულტეტის პირველ სხდომას, რომელიც ჩატარდა 1918 წლის 20 ოქტომბერს, ესწრებოდნენ პ. მელიქიშვილი, ა. ბენაშვილი, ა. ნათიშვილი, არ. ხარაძე, ზ. ყანჩაველი, სპ. ვირსალაძე, ი. თიკანაძე და გ. მუხაძე. ამას გარდა, სხდომას ესწრებოდნენ პროფ. ივ. ჯავახიშვილი და ი. ყიფშიძე.

1919 წლის 29 აპრილს უნივერსიტეტის სამედიცინო ფაკულტეტის პირველ დეკანად არჩეულ იქნა ალექსანდრე ნათიშვილი. იგი შემდგომ არჩეულ იქნა უნივერსიტეტის პირ-

ველ პრორექტორად სასწავლო-სამეცნიერო ნაწილში. აღსანიშნავია, რომ 1918 წლის 15 ნოემბერს თბილისის უნივერსიტეტის სამედიცინო ფაკულტეტზე ალექსანდრე ნათიშვილმა წაიკითხა პირველი ლექცია ადამიანის ნორმულ ანატომიაში.

უნივერსიტეტის დაარსების პირველივე წლებიდან სამედიცინო ფაკულტეტზე მოღვაწეობდნენ: ნოვოროსიის (ქ. ოდესის) უნივერსიტეტის დამსახურებული პროფესორი პეტრე მელიქიშვილი, მედიცინის დოქტორები – სპირიდონ ვირსალაძე, გრიგოლ მუხაძე, ივანე თიკანაძე, ექიმები – მიხეილ წინამძღვრიშვილი, შალვა მიქელაძე. შემდგომ წლებში მათ შეუერთდნენ: ხარკოვის უნივერსიტეტის პროზექტორი, მედიცინის დოქტორი ალექსანდრე ნათიშვილი (1919 წ.), ყირიმის (სიმფეროპოლი) უნივერსიტეტის პროფესორი, მედიცინის დოქტორი ალექსანდრე ალადაშვილი, ხარკოვის ბაქტერიოლოგიური ინსტიტუტის მეცნიერ-თანამშრომელი სვიმონ ამირეჯიბი, ნოვოროსიის (ქ. ოდესა) უნივერსიტეტის პრივატ-დოცენტი ივანე ბერიტაშვილი, ეკატერინოსლავის (ახლანდელი დნეპროპეტროვსკის) უნივერსიტეტის პროფესორი ნიკოლოზ კახიანი, ხარკოვის უნივერსიტეტის პრივატ-დოცენტი, მედიცინის დოქტორი ვარლამ მოსემილი (1919 წ.), მოსკოვიდან – მიხეილ ასათიანი, პეტროგრადიდან – მედიცინის დოქტორი ალექსანდრე მაჭავარიანი, მოსკოვის უნივერსიტეტის პრივატ-დოცენტი, მედიცინის დოქტორი გაბრიელ ღამბარაშვილი (1920 წ.), ოდესის სამედიცინო ინსტიტუტის პროფესორი, ფარმაციის მაგისტრი იოველ ქუთათელაძე, ნოვოროსიის (ქ. ოდესა) უნივერსიტეტის პროფესორი, მედიცინის დოქტორი სვიმონ გოგიტიძე (1921 წ.) და ოდესის სამედიცინო უნივერსიტეტის პროზექტორი, დოქტორანტი ვლადიმერ ჟდენტი (1922 წ.). მათ მიერ ჩამოყალიბდა ქირურგიის, თერაპიის, მეან-გინეკოლოგიის, კარდიოლოგიის, ფარმაკოლოგიის და სხვა მიმართულებების ქართული სამედიცინო სკოლები, რომლებმაც უდიდესი როლი ითამაშეს როგორც საქართველოში სამედიცინო მეცნიერების განვითარებაში, ასევე ახალგაზრდა სამედიცინო კადრების მომზადებაში.

1920 წლისათვის უნივერსიტეტის სამედიცინო ფაკულტეტის პროფესორ-მასწავლებელთა საერთო რიცხვი უდრიდა 138-ს, მათ შორის იყო 21 პროფესორი, 5 დოცენტი, 3 პრივატ-დოცენტი.

სტუდენტები სასწავლო პრაქტიკას გადიოდნენ მიხეილის სახელობის საავადმყოფოში, ოლღას სახელობის საბებიო ინსტიტუტში, ამიერკავკასიის რკინიგზის თბილისის საავადმყოფოში და სხვ. აღნიშნული საავადმყოფოები წარმოადგენდა უნივერსიტეტის ბაზას და ამასთანავე საუკეთესო საშუალება იყო, რომ სტუდენტებს ღირსეული განათლება მიეღოთ.

უნივერსიტეტის გარდა, ქვეყანაში შეიქმნა სამედიცინო პერსონალის მოსამზადებელი მოკლევადიანი კურსები. 1918 წელს სიმონ ამირეჯიბმა დააარსა მედიკოს ლაბორანტთა მოსამზადებელი ექვსთვიანი ფასიანი კურსები. ასეთი კურსების მიზანს წარმოადგენდა ისეთი დეფიციტური კადრების მომზადება, როგორიცაა: ექიმი-ლაბორანტები, პროვიზორები, უმცროსი პროვიზორები, მონყალების დები.

ჯანდაცვის სისტემის მართვა

1918 წლის ნოემბერში შინაგან საქმეთა სამინისტროში შეიქმნა სამედიცინო-სანიტარული დეპარტამენტი, რომელიც განაგებდა ქვეყანაში ჯანმრთელობის

დაცვის საქმეს. დეპარტამენტი ჯანდაცვის სფეროში ერთიან, კოორდინირებულ და ცენტრალურ პრინციპზე დამყარებულ ხელმძღვანელობას ახორციელებდა. დეპარტამენტის უფროსის თანამდებობაზე დაინიშნა სიმონ ჯაფარიძე. სამედიცინო-სანიტარიული დეპარტამენტს ექვემდებარებოდა ვეტერინარული მომსახურება.

1920 წლის თებერვალში საქართველოს შინაგან საქმეთა მინისტრმა პ. ჭიჭინაძემ დასამტკიცებლად წარადგინა ბრძანების პროექტი საქართველოს სამედიცინო-სანიტარული დეპარტამენტის ბაზაზე ჯანმრთელობის დეპარტამენტის შექმნის თაობაზე. თავის მოხსენებაში მინისტრმა პ. ჭიჭინაძემ დიდი ადგილი დაუთმო ქვეყანაში ჯანდაცვის მდგომარეობის საკითხს. იგი განსაკუთრებით ხაზს უსვამდა მალარიის, ტუბერკულოზისა და სქესობრივი გზით გადამდები დაავადებების გავრცელებაზე. მიუხედავად იმისა, რომ ფართო ღონისძიებები ჩატარდა პარტახტიანი ტიფის ეპიდემიის წინააღმდეგ, დადებითი შედეგების ვერ მიაღწიეს. პროექტის თანახმად, აღნიშნული გამოწვეული იყო სხვადასხვა სამედიცინო დაწესებულების არაკოორდინირებული ქმედებებით. იგი მოითხოვდა ყველა სამედიცინო დაწესებულების ახლადშექმნილი ჯანმრთელობის დეპარტამენტისადმი დაქვემდებარებას. კანონი ჯანმრთელობის დეპარტამენტის დაარსების შესახებ მიღებულ იქნა 1920 წლის 13 ივლისს. ჯანმრთელობის დეპარტამენტის თავმჯდომარედ დაინიშნა სპირიდონ ვირსალაძე. დეპარტამენტის მოვალეობას შეადგენდა ქვეყნის ჯანმრთელობის დაცვის სისტემის მუშაობის წარმართვა. ჯანმრთელობის დეპარტამენტის პასუხისმგებლობაში შედიოდა:

- ა) რესპუბლიკის ყველა სამედიცინო-სანიტარიული ორგანიზაციების საქმიანობაზე ზედამხედველობა;
- ბ) საკარანტინო საკითხები;
- გ) ტუბერკულოზის, მალარიის, ქოლერის, ჭირის, ტიფის, სქესობრივი გზით გადამდები და სხვა დაავადებების მართვა;
- დ) ექსპერტიზის საკითხები;
- ე) სამედიცინო-სანიტარიული სტატისტიკის ჩატარება;
- ვ) სახელმწიფო მნიშვნელობის დასასვენებელი კურორტების საექიმო სანიტარიული მართვა;
- ზ) სააფთიაქო და ფარმაცევტული საკითხები;
- თ) სამედიცინო-სანიტარიული კანონის შესრულებაზე მონიტორინგი, სამედიცინო-სამეცნიერო საკითხების შემუშავება.

დეპარტამენტს მართავდა საბჭო, რომლის შემადგენლობაში შედიოდნენ ქვედეპარტამენტების უფროსები. საბჭოს ხელმძღვანელობდა დეპარტამენტის უფროსი.

სამედიცინო დაწესებულებების ქსელი

ქვეყნის ტერიტორია დაყოფილი იყო მაზრებად, ოლქებად, ქალაქებად. მაზრა წარმოადგენდა ყველაზე მსხვილ ადმინისტრაციულ-ტერიტორიულ ერთეულს. შესაბამისად, ინიშნებოდნენ სამაზრო, საოლქო, საქალაქო ექიმები. გეოგრაფიული და ეპიდემიოლოგიური თავისებურებების გამო თითოეულ რეგიონი მოითხოვდა განსხვავებულ მიდგომას. სვანეთი გამოირჩევა მაღალმთიანობით და ენდემური ჩიყვის პრობლემებით. შესაბამისად, სვანეთის მხარეს განსაკუთრებული ყურადღე-

ბა ექცეოდა. იგივე შეიძლება ითქვას ახალქალაქზე, რომელიც ასევე გამოირჩევა მაღალმთიანობით და ეროვნული და აღმსარებლობითი თავისებურებებით.

საქართველოს დემოკრატიული რესპუბლიკის სამკურნალო ქსელი დაყოფილი იყო 3 სექტორად:

- ა) სახელმწიფო სამედიცინო დაწესებულებების ქსელი;
- ბ) მუნიციპალური სამედიცინო დაწესებულებების ქსელი;
- გ) კერძო სამედიცინო დაწესებულებების ქსელი.

გარდა აღნიშნული სექტორებისა, ქვეყანაში სამკურნალო საქმეს ემსახურებოდა კერძო პრაქტიკის მწარმოებელ ექიმთა კორპუსიც.

1919 წლის მონაცემებით, საქართველოში ფუნქციონირებდა 45 საავადმყოფო 1200 საწოლზე. თბილისში არსებობდა 17 საექიმო უბანი, ხოლო ქუთაისში – 13. ახალი სამედიცინო დაწესებულებები შეიქმნა ფოთში, ოზურგეთში, ახალქალაქსა და სვანეთში.

ჯანდაცვის სისტემის ერთეულს წარმოადგენდა სამკურნალო-მეთვალყურე სადგურები და ადგილები. სამედიცინო-სამეთვალყურეო სადგურები განიხილებოდა როგორც სანიტარულ-ეპიდემიოლოგიური სადგურებისა და ამბულატორიული მომსახურების ერთგვარი ნაზავი.

1920 წლის ნოემბერში მიღებულ იქნა დადგენილება, რომლის მიხედვით სახელმწიფოს ფინანსური დახმარება უნდა გაენია ადამიანთა ცალკეულ ჯგუფებისთვის. კერძოდ, ომში დაღუპულთა ოჯახებისთვის, ეპიდემიებთან ბრძოლის დროს დაღუპულთა ოჯახებისთვის, შრომის უნარდაკარგულ საექიმო პერსონალისთვის (ექიმებს – 15000 მან., ხოლო ფერშლებს – 10000 მან. აღნიშნული თანხა მათ საშუალო წლიურ ხელფასს შეესაბამებოდა). ბრძანებას ხელს აწერდა საქართველოს დამფუძნებელი კრების ჯანდაცვის კომიტეტის თავმჯდომარე, ცნობილი ექიმი ივანე გომართელი.

დამოუკიდებელ საქართველოში სამედიცინო მომსახურება არ იყო უფასო, თუმცა, სახელმწიფო ცდილობდა ფასიანი სამედიცინო მომსახურების რეალურ, მოსახლეობის ეკონომიკური მდგომარეობის ადეკვატურ ციფრებამდე დაყვანას, რაც ფასების განახევრებით გამოიხატა. ამ მხრივ, ქუთაისი იყო პირველი ქალაქი, სადაც მოსახლეობისთვის უფასო სამედიცინო დახმარების გაწევა გამოცხადდა. ამ პრაქტიკის პიონერად გვევლინება ქუთაისის ცნობილი ექიმი სამსონ თოფურია. მისი საავადმყოფო უფასოდ ემსახურებოდა მოსახლეობას. ამ მხრივ, აღსანიშნავია, რომ სოხუმში გაიხსნა პირველი მუშათა აფთიაქი, რომელიც წამლებს მოსახლეობას უფასოდ აწვდიდა.

წითელი ჯვრის ეროვნული ორგანიზაცია

საქართველოს დამოუკიდებლობის გამოცხადების შემდეგ დღის წესრიგში დადგა საკითხი წითელი ჯვრის ეროვნული ორგანიზაციის შექმნისა. 1918 წლის 11 სექტემბერს ჩატარდა საქართველოს წითელი ჯვრის საზოგადოების დამფუძნებელი კრება. კრებას ესწრებოდნენ ნოე ჟორდანი (მთავრობის თავმჯდომარე) და გრიგოლ გიორგაძე (სამხედრო მინისტრი). კრება გახსნა წითელი ჯვრის საერთაშორისო კომიტეტის წარმომადგენელმა, ექიმმა მიხეილ ზანდუკელმა. რუსეთის

ნითელი ჯვრის მთელი ქონება, რაც თავმოყრილია საქართველოში, გადაეცა ქართულ ნითელ ჯვარს. ნითელი ჯვრის საზოგადოებამ თბილისში დიდი მთავრის ქუჩაზე გახსნა საავადმყოფო, რომელიც უფასოდ ემსახურებოდა მოსახლეობას. ნითელი ჯვრის საზოგადოებასთან დაარსდა მონყალების დების საზოგადოება, რომლის დებულების თანახმად, მონყალების დებს მოეთხოვებოდათ და ევალებოდათ ქართული ენის ცოდნა.

სააფთიაქო საქმე

საქართველოს დემოკრატიულ რესპუბლიკაში დიდი მნიშვნელობა ენიჭებოდა სააფთიაქო საქმესაც. 1918 წელს ჩამოყალიბდა საქართველოს ფარმაცევტთა საზოგადოება. 1918 წლის დეკემბერს ჩატარდა საქართველოს ფარმაცევტთა საზოგადოების ყრილობა. ყრილობაზე მიღებულ იქნა გადაწყვეტილება საქართველოში ფარმაცევტული საქმის ახლებურად, დროის მოთხოვნათა შესაბამისად წარმოებაზე. რეკომენდაცია მიეცა ქვეყანაში კერძო აფთიაქებთან ერთად საქალაქო (მუნიციპალური) აფთიაქების განვითარების ხელშეწყობას.

ჟურნალ-გაზეთები

საქართველოს დემოკრატიული რესპუბლიკის პერიოდში დაარსდა ქართული სამედიცინო ჟურნალ-გაზეთები. 1919 წელს გამოიცა პირველი სამედიცინო პერიოდული ჟურნალი „ექიმი“. სარედაქციო კოლეგიის განცხადებით, იგი წარმოადგენდა საქართველოს ექიმთა და ეროვნული სამეცნიერო საზოგადოების გამოცემას, „სამეცნიერო-საზოგადოებრივ სამედიცინო ჟურნალს“. 1918 წლის იანვარში გამოიცა „საქართველოს ექიმის თანაშემწეთა საზოგადოების“ ახალი ყოველთვიური ჟურნალი „ექიმის თანაშემწე“. 1919 წელს გამოვიდა ყოველთვიური ჟურნალი „ფარმაცევტი“. 1920 წელს გამოვიდა „ჭლექთან მებრძოლი საზოგადოების“ ჟურნალი „ჭლექი და მასთან ბრძოლა“, რომელიც გამოდიოდა ორ კვირაში ერთხელ. ჯანდაცვის ორგანიზაციის საკითხები ქვეყნდებოდა მუნიციპალურ ჟურნალებში: „ერობა და ქალაქი“, „ჩვენი ქალაქი“.

სახელმწიფო ცდილობდა მოსახლეობაში აემალლებინა სანიტარიული განათლება. განათლების მინისტრის ბრძანებით გადაწყდა საგანმანათლებლო სამკურნალო წიგნაკების დაბეჭდვა: „ქართველ ექიმებს კარგად მოეხსენება, თუ რა უმწეო მდგომარეობაში იმყოფება ჩვენი ხალხი საექიმო დახმარების მხრივ. სხვათა შორის, ეს გარემოებაც ხელს უწყობს ხალხში ათასგვარი ცრურწმენების გავრცელებას, რასაც, სამწუხაროდ, მკვიდრათ აქვს გადგმული ფესვები არა თუ სოფლებში, – ქალაქებშიაც კი. გასაჭირის დროს ხალხი გარბის მარჩიელთან, რომ მისგან გაიგოს თავისი ანმყო და მომავალი. მოკლედ რომ მოვსჭრათ, ჩვენი ხალხის უმრავლესობა ჯერ კიდევ ბნელით არის მოცული, და ასე იქნება, სანამ მისი სოციალ-პოლიტიკური მდგომარეობა არ შეიცვლება. მაგრამ დღევანდელ პირობებშიც კი კერძო თაოსნობას დიდი სარგებლობის მოტანა შეუძლია. ამიტომ ქართველთა შორის წერა-კითხვის გამავრცელებელი საზოგადოების სამნიგნობრო სექციამ განიზრახა, დაბეჭდოს მთელი რიგი სამკურნალო წიგნაკებისა... წიგნაკები უნდა დაინეროს მეცნიერულად და მდაბიურად, რომ გასაგები იყოს საშუალო მკითხველისათვის.

ამგვარად, 1918-1921 წლებში, დროის მოკლე პერიოდში საქართველოს ჯანდაცვის სისტემაში განხორციელდა მნიშვნელოვანი რეფორმები. დამოუკიდებელი საქართველოს რესპუბლიკის მთავრობამ ქვეყნის ისტორიაში პირველად დაიწყო ჯანდაცვის სახელმწიფო დონეზე ორგანიზება და მართვა, სამედიცინო რეფორმასთან დაკავშირებული პროექტების ფინანსური და მორალური მხარდაჭერის განხორციელება, ეროვნული სამედიცინო კადრების მომზადება. შეიძლება თამამად იმის აღნიშვნა, რომ ჯანმრთელობის დაცვის დარგში განხორციელებულმა რეფორმებმა საკუთარი ნვლილი შეიტანეს ქვეყანაში ცივილიზებული საზოგადოებრივი ურთიერთობებისა და დემოკრატიული საზოგადოების დამკვიდრების საქმეში.

გამოყენებული ლიტერატურა:

ვერულავა თ., ჯანდაცვის პოლიტიკა, ილიას სახელმწიფო უნივერსიტეტი, თბილისი, 2016 წ.

ჟღენტე ვ., გელბახიანი პ., ტატიშვილი ი. მედიცინის განვითარება საქართველოში და ქართველი ექიმები, თბილისი, 1971

შენგელია მ., ქართული მედიცინის ისტორია, თბილისი, მეცნიერება, 1981

შენგელია მ., ძიებანი ქართული მედიცინის ისტორიიდან, თბილისი, მეცნიერება, 1981

შენგელია მ., რენესანსი და ძველი ქართული მედიცინა, თბილისი, საბჭოთა საქართველო, 1985

შენგელია რ., ქორჩილავა ჯ., ხიდაშელი ლ., ასათიანი ნ. ჯანმრთელობის დაცვის ორგანიზაცია საქართველოში, გაზ. „მედიცინა“, 29 მაისი, 1993, გვ. 3

შენგელია რ., ჯანდაცვის ორგანიზაცია დამოუკიდებელ საქართველოში, თბილისი, 2001

გამყრელიძე ა., ვასაძე ო., საქართველოს ჯანმრთელობის დაცვა საუკუნეთა მიჯნაზე, თბილისი, 2003

სააკაშვილი მ., გელაშვილი ა., საქართველოს მედიცინის ისტორია. თბილისი. „საქმედგამი“ 1956, ტ. II

ჯორბენაძე ა., საჯარო გამოსვლა საქართველოს დამოუკიდებლობის მე-80 წლისთავისადმი მიძღვნილ ღონისძიებაზე, 1998 წ.

ჯორბენაძე ა., საჯარო გამოსვლა თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტის დაარსებიდან მე-80 წლისთავისადმი მიძღვნილ ღონისძიებაზე, 1998 წ.

გერზმავა, ო., საზოგადოებრივი ჯანდაცვა და მენეჯმენტი, თბილისი, თბილისის სახელმწიფო სამედიცინო უნივერსიტეტი, 2012

ურუშაძე, რ., საზოგადოებრივი ჯანდაცვა, თბილისი, 2002 წ.

Verulava T., Kalandadze, T. Health Care System in Georgia. Tbilisi, Metsniereba, 2001

THE HEALTH CARE SYSTEM OF THE PERIOD OF GEORGIAN INDEPENDENCE (1918-1921)

Summary

May 26, 1918 is the most important date in the history of Georgia. In the short period of Independence of Georgia in 1918-1921, founding Tbilisi State University was one of the greatest events. It was the first National University in Georgia and the whole Caucasus. On February 27, 1918, a Medical Faculty was founded at the Georgian University. It became the center where many well-known Georgian medical scientists were educated.

In November 1918 Medico-Sanitarian Department at the Ministry of Internal Affairs was established, the head of which was appointed Simon Japaridze.

Georgia was divided into districts, regions and cities. Correspondingly were assigned district, regional and city doctors. Approach to each region was different. Special attention was paid to Svaneti and Akhalkalaki. The network of the medical institutions was divided into 3 sectors:

- Network of state medical institutions;
- Municipal medical institutions;
- Private medical institutions;

Special attention was paid to pharmacies. There were two types of pharmacies: city (municipal) and private.

In February of 1920 the Minister of Internal Affairs, Mr. Chichinadze submitted a draft decree of establishment of the Department of Health on the basis of the Medico-sanitarian Department. The draft was approved in July 13. Mr. Spiridon Virsaladze was designated the Head of Department.

The Department of Health was responsible for:

- Supervision over the activities of all medico-sanitary institutions of the Republic;
- Issues of quarantine;
- TB, malaria, cholera, plague, STDs, typhus and other diseases;
- Expertise issues;
- Conducting medico-sanitarian statistics;
- Sanitary management of recreational zones of state importance;
- Issues of pharmacy and pharmaceuticals;
- Monitoring of the correct accomplishment of medical-sanitary law, elaboration of medical-scientific questions.

According to the data of 1919 there were 45 hospitals for 1200 beds in Georgia, 17 medical stations in Tbilisi and 13 in Kutaisi. New medical institutions were established in Poti, Akhalkalaki, and Svaneti region. Medical-supervisory stations are considered as units of health care system and were a kind of mixture of sanitary-epidemiological

stations and ambulatory services.

The first medical journal „The Doctor“ was published in 1919. In January 1918, a new monthly journal „Doctor’s assistant“ was issued. In 1919 was published monthly journal „working pharmacist“. In 1920 biweekly journal „Tuberculosis and Preventive Medicine“ was published.

Thus, in 1918-1921, during the short period, significant reforms were implemented in the Georgian healthcare system. The Government of the Republic of Georgia started to organize and manage health care at the state level for the first time in the country’s history, implement financial and moral support of the projects related to medical reform and prepare national medical staff. The reforms implemented in the field of health care have contributed to the development of civil and democratic society in the country.